

Spis rzeczy

Wstęp	9
Rozdział 1. „Kosmologiczne rozważania...” Einsteina	15
Początki	15
Warunki brzegowe i stała kosmologiczna	18
Stacyczny Wszechświat Einsteina	21
Inspiracje	24
Rozdział 2. Dziwny świat Wilhelma de Sittera	27
Puste rozwiązanie równań pola	27
Ewolucja pustki	30
Efekt Dopplera	31
Świat pełen paradoksów	32
Rozdział 3. Era Hubble’a	35
Klisza H-335-H	35
Początki sporu	37
Podręcznik astronomii z XIX w.	39
Dwaj przeciwnicy	42
Z kancelarii adwokackiej do teleskopu	43
Nowa era kosmologii	48
List Hubble’a	50
Rozdział 4. Kosmologia Friedmana	53
Tymczasem w Petersburgu	53
Pierwsza praca Friedmana	55
Druga praca Friedmana	57
Epitafium kosmologa	59

Rozdział 5. Od obserwacji do teorii	61
Chemia gwiazd	61
Ucieczka galaktyk	62
Jeszcze raz Hubble mierzy odległość do galaktyk	64
Ucieczka — odległość galaktyk	65
Rozdział 6. Od teorii do obserwacji	68
Bilans	68
Praca Lemaître'a	68
Spuścizna Lemaître'a	72
Rozdział 7. Obserwacyjna kosmologia Hubble'a	74
Prawo Hubble'a	74
Próbka Wszechświata	76
Na miarę Kopernika	77
Rozdział 8. Początek i koniec Wszechświata	79
Eddington i Lemaître	79
„Koniec świata z punktu widzenia fizyki matematycznej”	81
Początek świata z punktu widzenia teorii kwantów	83
Rozdział 9. Dyskusja o ewolucji Wszechświata	86
Teoria i praktyka nauki	86
Sir James Jeans	87
Georges Lemaître	88
Wilhelm de Sitter	89
Sir Arthur Eddington	90
Millikan i Milne	91
Inni mówcy	92
Hipoteza Fizycznego Wszechświata	93
Pytania dla wyroczni	94
Rozdział 10. Kosmologia Milne'a	95
Przywilej opozycji	95
Równouprawnienie obserwatorów — zasada kosmologiczna	97
Pomiary czasu i przestrzeni	98
Dwa opisy Wszechświata	99
Epilog	101
Rozdział 11. Kosmologia neonewtonowska	102
Kłopoty z Wszechświatem newtonowskim	102
Metoda i wyniki kosmologii neonewtonowskiej	104
Tytułem komentarza	106

Rozdział 12. Geometria i termodynamika Wszechświata	108
Kierunki badań	108
Robertson i Walker; symetrie Wszechświata	109
Tolman; termodynamika kosmosu	111
Dwie monografie	113
Rozdział 13. Hipoteza Pierwotnego Atomu	116
Początkowa osobliwość	116
Wielki Wybuch	117
Kosmologia kwantowa	119
Promieniowanie resztkowe	120
Ewolucja świata według Lemaitre'a	121
Nieznany komentarz Lemaitre'a	124
Rozdział 14. Kosmologia Stanu Stacjonarnego	127
Radar i kosmologia	127
Kosmologia Bondiego – Golda	130
Kosmologia Hoyle'a	133
Spory o stwarzanie materii	135
Rozdział 15. Kosmiczna nukleosynteza	137
Wojna i kosmogonia	137
Teoria Alfa–Beta–Gamma	138
Pierwotny atom czy <i>Ylem</i>	140
Przewidywania Gamowa	142
Kłopoty teorii Gamowa	144
Czy pierwiastki powstają w gwiazdach	145
<i>Nucleogenesis</i>	146
Rozdział 16. Lata kryzysu	148
Przez witrynę księgarni do kosmologii	148
Einstein i kosmologia	149
Rozwiązanie paradoksu	151
Kongres Solvaya w Brukseli	153
U progu nowej dekady	156
Rozdział 17. Kosmologia i kwazary	158
Pionierskie początki	158
Polowanie na radioźródła	162
Odkrycie kwazarów	163
Zagadka widm kwazarów	164
Kosmologia po odkryciu kwazarów	166

Rozdział 18. Promieniowanie tła	169
Preludium wielkiego odkrycia	169
Grupa z Princeton	171
Gołębie i radioastronomia	172
Uwagi na marginesie dwu artykułów	174
Dalsze pomiary	175
Kosmologia po odkryciu promieniowania tła	178
Rozdział 19. Istnienie osobliwości	180
Miejsce	180
Ludzie	182
Osobliwości – wielki problem kosmologii	183
Twierdzenia o osobliwościach	184
Wielkoskalowa struktura czasoprzestrzeni	187
Perspektywy	190
Rozdział 20. Standardowy model kosmologiczny	192
Ku kosmologicznej ortodoksji	192
Diagnoza Ściamy	198
Scenariusz kosmicznej ewolucji	200
Naturalne środowisko kosmologii	204
Niestandardowe idee	206
Brzeg historii	208
Bibliografia do poszczególnych rozdziałów	211
Skorowidz	219
Skorowidz nazwisk	222